

Amatörfotografernas
värld

Amatörfotografernas värld

FATABUREN 2009

Amatörfotografernas värld

NORDISKA MUSEETS OCH SKANSENS ÅRSBOK 2009

Red. Annette Rosengren och Christina Westergren

FATABUREN Nordiska museets och Skansens årsbok, är en skatt av kulturhistoriska artiklar som publicerats under mer än ett sekel.

Årsboken började som ett häfte med rubriken »Meddelanden«, redigerat 1881 av museets grundare Artur Hazelius för den stödjande krets som kallades Samfundet för Nordiska museets främjande. 1884 publicerades den första kulturhistoriska artikeln och när publikationen 1906 bytte namn till »Fataburen. Kulturhistorisk tidskrift« kom de vetenskapliga uppsatserna att dominera innehållet. Från och med 1931 fick årsboken Fataburen en mer populär inriktning och i stora drag den form som den har idag. Fataburen har sedan dess förenat lärdom och sakkunskap med syftet att nå en stor publik.

Fataburen är också en viktig länk mellan Nordiska museet och Skansen, två museer med en gemensam historia och en gemensam vänförening. Varje årsbok har ett tematiskt innehåll som speglar insatser och engagemang i de båda museerna, men verksamhetsberättelserna trycks numera separat och kan rekvideras från respektive museum.

Ekonomiskt stöd från Nordiska museets och Skansens Vänner gör utgivningen av Fataburen möjlig.

Fataburen 2009
Nordiska museets förlag
Box 27820
115 93 Stockholm
www.nordiskamuseet.se

© Nordiska museet och respektive författare
Omslag och grafisk form Lena Eklund
Omslagsfoto Svante Warping

Tryckt hos NRS Tryckeri, Huskvarna 2009
ISSN 0348 971 X
ISBN 978 91 7108 533 7

Inger Ståhl

ANNETTE ROSENGREN

Inger Ståhls 37 fotoalbum berättar om hennes liv från födseln 1938 och till fem år innan hon avlider 1997. Hon lever ett rikt socialt liv med vänner och släktingar. Kameran verkar ha varit med vid alla tillfällen när hon gör någonting utöver det rent vardagliga, och albumen är som en dagbok med noteringar om vilka som träffas och var, om jul- och påskfirande, midsomrar, middagar med släkt och vänner, vistelser på vännernas och på släktingars sommarställen, kamraterna på arbetsplatsen, konferenser med arbetet, semesterresor, och mycket mer. Av och till, men särskilt när hon gått över till färg i slutet på 60-talet, bryts ibland det rika sociala berättandet med vackra vinter- och vårlandskap, och med närbilder av blommor och andra växter. Varje år händer ungefär det samma – årshögtider, släktträffar, middagar, vänner, släktingar, sommarstuga, arbetskamrater, resor, och så vidare. Oupphörligt dokumenterar hon.

Inger Ståhl var socionom och arbetade under många år som handläggare på Arbetsvården i Stockholm, och senare på Legitimeringsnämnden, som bytte namn till Färdtjänstnämnden.

1960

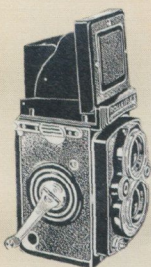
Kerstin och Inger på fotokurs.

GÅRDENS KURSVERKSAMHET 212
Deltagarkort V. T. 1960

för kurs i *Foto* Avgift kr *35,-*

GÄLLER SOM KVITTO *AS*

Erlagd avgift återbetalas icke. Kortet uppvisas vid anfordran.
Telefon 21 37 29 kl. 9.30–19.30. Efter 12/2 kl. 9.30–11.30.

Rolleiflex.

»Kerstin och Inger på fotokurs«, 1960. Foto Inger Ståhl, Nordiska museet.

Under drygt ett år tidigt på 1960-talet arbetade hon i DDR på Radio Berlin med sändningar på svenska. Överallt fick hon vänner bland sina arbetskamrater, människor som förekommer intensivt i albumen under en period och senare försvinner för att ersättas med andra.

Hon var omtyckt, positiv och optimistisk, generös med vänlighet och uppmärksamhet och hade stort självförtroende. Hon såg sitt och andras liv som värdefulla och värda att dokumentera. Hon ville att fotoalbumen om hennes liv skulle sparas och efter hennes bortgång skänkas till någon institution som samlar in och bevarar folkligt liv. Det var det som brodern ombesörjde när han efter mycket letande nådde fram till Nordiska museet med sin förfrågan om bevarande. Här i museets arkiv tog en av intendenterna tacksamt emot albumen. Tio år senare intervjuade jag brodern och nära väninnan, och därför vet vi nu mer om Inger Ståhl som person.

Inger dokumenterade också sina hem och stadsmiljöerna hon bodde i. Hon växte upp med föräldrar och syskon i en villa i Aspudden, hade sin första lägenhet, en etta, på Ringvägen inne i Stockholm, sedan en tvåa i Aspudden och sedan en annan två i ett servicehus i Svedmyra, där hon fick flera nära vänner knutna till DHR, De handikappades riksförbund. Under en tioårsperiod delade hon sedan en stor lägenhet med väninnan, när båda för en tid var lockade av att bo stort. Men hyran var hög och de måste hyra ut, sedan blev hyresgästerna inbjudna till middagar och tevetittande. Nästa bostad för Inger blev en två i Gröndal, och till slut en i Hökarängen. Alla orterna är närförorter till Stockholm söder om city.

Inger Ståhl fotograferade länge med en Rolleiflex men 1969 bytte hon till en Konica småbild spegelreflex med flera objek-

tiv, och hon gick över till färg. Mot slutet av sitt liv hade hon en Minolta autofocus. Filmerna skickade hon oftast till postorderföretag för framkallning och kopiering.

Albumen följer hennes liv men det är oklart när hon började göra dem. De första berättar om hennes barndom, uppväxt och om föräldrarna, och blir utförligare när hon är i övre tonåren. Förmodligen är det då hon börjar. Hon tyckte om att sitta vid köksbordet och klippa och klistra, satte inte bara in fotografier utan klippte ur tidningar och klistrade in små annonser, teckningar, datum, namn, bokstäver, tankvärda formuleringar, allt som passade i det hon ville skildra. När hon berättade om resor klistrade hon in biljetter, broschyrer och vykort utöver fotografierna hon tog. Men det är hela tiden hennes egna fotografier som dominerar. Inger älskade att fotografera och såg allt i bilder, berättade väninnan och mindes deras många promenader och hur ofta Inger sa att det här blir en bra bild. Allt kom inte in i albumen om hennes liv, utan bilder från promenader kunde placeras i enklare insticksalbum.

Inger Ståhl bildade aldrig egen familj och värnade nog om sin frihet. Men hon hade starka band till sina vänner och allra starkast till mamman, som gick bort när Inger var femtiotvå år. I albumet skrev hon: »Med mammas död förlorade jag mitt största stöd och tryggheten i mitt liv. Allt som var mig kärt förlorade jag inom kort tid. Mamma, villan, Ornö, Vindö och kanske också Rotskär.« Hon syftade på barndomshemmet som såldes när mamman flyttat till servicehus, på en mosters och väninnans sommarställen, som såldes ungefär samtidigt 1990, och på stugan där hennes mormor bott.

Hon var både hemkär och utåtriktad, och skrev i ett album »mitt hem är min borg«. Hon unnande sig resor och fester men

var inte högavlönad, spred glädje bland vänner och arbetskamrater, och var uppskattad på arbetsplatsen. Men hon levde med ett problem som förvärrades med åren, och det var hennes alkoholism. Ändå erkände hon aldrig sitt beroende, och det tog lång tid innan de som fanns runtom henne förstod situationen. Men att vara storrökare skadade henne allra mest, och de sista tio åren av sitt liv blev hon allt sjukare i emfysem. Ett album berättar om en vistelse på sjukhus i Åre, och andra album om hur hon sökte sig till människor med alternativa livsstilar. Hon blev sjukpensionär och alltmer orkeslös.

Varje album inleds med ett tänkespråk, som så småningom får inslag av molltoner. »Enda sättet att få en vän är att vara en«, skrev hon i yngre år. Senare: »Det viktigaste är inte att segra utan att kämpa väl« och »Det är bättre att dö upprätt än att leva på knä«. När hon fyllde 50 år, när mamman blivit sjuk och hon själv förlorat i ork och arbetsförmåga, skrev hon: »Det är bättre att våga och förlora fotfästet en liten stund. Att inte våga är att förlora sig själv.« Hennes näst sista album från 1990–91 inleds med orden »Det finns ingen natt som är så svart att inte gryningen kommer«. Andra visdomsord var: »Lev för stunden. Vänta dig mirakel« och »Vandra vägen, vägen vet hur du ska gå«. Hon läste mycket poesi och skönlitteratur och höll sig med ett eget exlibris. Av brev insatta i albumen framgår att hon var en person som formulerade sig väl och skrev vackert.

Inger Ståhl såg och avbildade, dokumenterade och kommenterade, och ville minnas. Hon bläddrade ofta i sina album och påmindes om vad som hänt, och hon var angelägen om att de skulle bevaras. Men det fanns också ett mörkt stråk om vilket ingen egentligen talade.

Socialassistenterna äro sju stycken.

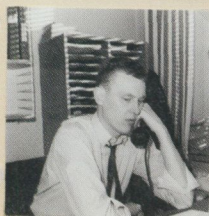
STOCKHOLM STAD
SOCIAL- BYRÅ NÅR 1
Majörsten 10, FÖRUM 42

Alf Andersson,

Rune Petersson,

Hans Abrahamsson,

Åke Brölinder,

Clas-Göran Ewertz

Maj Forslund

Stoke Mandeville Hospital
(London) Stoke Mandeville

Åter på jobbet.

Inger Ståhl
40 Hising
Kallvagnen 20 B
Hansen
Brev från
Gerd.

»Socialassistenterna äro sju stycken«, 1962 och »Åter på jobbet«, 1964.
Foto Inger Ståhl, Nordiska museet.

Hos mig.

*Vintern
1969*

Första vintern i den egna lyan.

Olle Rosén & Inga Hornegård,

Evvy Johansson,

EVVY JOHANSSON
Handelsvägen 186
122 38 ENSKEDE
Tel. 49 88 75

»Hos mig«, 1969. Foto Inger Ståhl, Nordiska museet.

Den spanska
pepparen är
mogen.

Gräslöken klipps ner och fryses in.

Inger Ståhl

Evy tar hand om tomaterna.

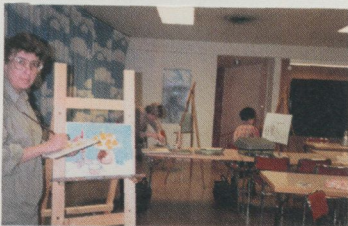
Årsmöte
Lärare
Örskolans
Lokal
Lärare

KÄLNING
MÅLA OCH SE
08 FEB 84 Dag
ÅRSTA FOLKET
RANIL PETER

Evy o jag
gör på målar-
kurs.
Vi målar i olja.

Vi målar
stilleben.

Kurskamraterna
Lars-Gunnar,
Bertil, Desi,
läraren Peter
Mandl o Britt.

»Den spanska pepparen är mogen«, 1979 och »Evy och jag går målarkurs«, 1984.
Foto Inger Ståhl, Nordiska museet.